

Anàlisi de la sentència de la Cort Internacional de Justícia sobre mesures cautelars en demanda Sud-àfrica v/Israel per possible genocidi a la zona de Gaza

EULÀLIA PASCUAL LAGUNAS

INTRODUCCIÓ

Quan un tema és tan dramàtic i està tan polititzat com ho és actualment l'atac de Hamàs a Israel i el conflicte armat a Gaza subsegüent és necessari analitzar els fets amb la perspectiva objectiva del dret.

El 29/12/2023, Sud-àfrica va interposar una demanda davant la CIJ contra Israel per violació de les seves obligacions referides a la Convenció de Prevenció i Sanció del Delicte de Genocidi, -que els dos països han ratificat-, respecte de la població palestina de Gaza.

La Cort Internacional de Justícia, situada a l'Haia, i que no cal confondre amb la Cort Penal Internacional, va ser creada el 1945 per la Carta de les Nacions Unides i va començar a funcionar el 1946.

La seva funció és dirimir controvèrsies jurídiques entre estats part i també emetre dictàmens en relació amb consultes sotmeses per organismes de l'ONU. Es tracta, doncs, principalment d'una funció de mediació i negociació. Només s'admeten demandes presentades pels Estats membres de Nacions Unides i la seva competència abasta totes les matèries incloses tant a la Carta de les Nacions Unides com a totes les Convencions i Tractats vigents, així com qualsevol qüestió de dret internacional o la vulneració d'una obligació internacional derivada dels esmentats Tractats o Convencions.

L'article 9 de la Convenció per a la Prevenció i la Sanció de Delicte de Genocidi atribueix a la CIJ la competència respecte de la interpretació de la Convenció i de qualsevol qüestió relativa a la responsabilitat d'un Estat en relació amb un delicte de genocidi.

Examinem quins són, d'acord amb la Convenció esmentada, els requisits per establir l'existència d'un delictes de genocidi:

LA CONVENCIÓ PER A LA PREVENCIÓ I SANCIÓ DEL DELICTE DE GENOCIDI

Aprovada el 9/12/1948 va entrar en vigor el 12 de gener de 1951. D'acord amb l'article I el genocidi es pot cometre en temps de guerra i en temps de pau. Recordem que aquesta Convenció es va aprovar quan estava recent l'horror de l'holocaust nazi, un genocidi atroç comès en temps de pau.

L'objectiu del genocidi, tal com indica la paraula encunyada per Rafel Lemkin, és aniquilar parcialment o totalment un grup de persones definides per caràcters nacionals, ètnics, racials o religiosos com a tals. **Aquest objectiu està indissolublement lligat al requisit primordial per entendre que hi ha genocidi com a tal: la voluntat de destruir un grup determinat definit per unes característiques concretes.** L'article II de la Convenció estableix aquest requisit subjectiu en el primer paràgraf per detallar tot seguit quins són els actes que constitueixen genocidi.

- a) Matança de membres del grup;
- b) Lesió greu a la integritat física o mental dels membres del grup;
- c) Sotmetiment intencional del grup a condicions d'existència que hagin de portar la seva destrucció física, total o parcial;

d) Mesures destinades a impedir els naixements al si del grup;

e) Trasllat per força de nens del grup a un altre grup.

A l'article III es contempen també els actes indirectes destinats a instigar la comissió de genocidi si bé afegeix que ha de ser directa i pública, així com la complicitat o l'associació per cometre'l. En la demanda plantejada per Sud-àfrica, s'al·lega que Israel està cometent genocidi a la població palestina a Gaza basat en els fets següents que conformen alguns dels actes enumerats a l'article II:

- Evacuació forçosa de la població.
- Causar condicions extremes d'existència per manca d'aigua, aliments, atenció mèdica, destrucció d'infraestructures bàsiques.
- Matança de membres del grup especialment dones i nens.

També se cita, en referència a l'article III, les declaracions incendiàries i amenaçadores proferides per les autoritats israelianes que podrien constituir incitació al genocidi.

Finalment se sol·liciten mesures urgents per aturar aquesta situació entre les quals la principal és ordenar un alto el foc.

Les al·legacions de la defensa israeliana es van basar en els aspectes transcendentals següents:

- No hi ha intenció genocida contra el poble palestí, sinó conseqüència d'una guerra provocada per Hamàs. Hamàs té la responsabilitat moral per la guerra que va iniciar. Israel està en una guerra que no va començar, que no volia, que té com a objectiu Hamàs i no el poble palestí.

- Israel al·lega que el marc legal per al conflicte de Gaza és el dret internacional humanitari i que, en el marc d'operacions militars urbanes, els danys entre civils són danys no intencionats. La demanda de Sud-àfrica pretén negar a Israel la seva capacitat per defensar-se.

- Sud-àfrica no esmenta el llenguatge de Hamàs sobre la neteja ètnica de jueus a Palestina que sí que comporta intenció de genocidi.

-Des del principi de la guerra Israel ha pres mesures per evitar en la mesura del possible el patiment de la població civil, esforços que han estat contrarestats per Hamàs la incrustació dels quals a les comunitats de la franja de Gaza és absoluta. La tragèdia de Gaza és un resultat previst i volgut per Hamàs.

CONCLUSIONS I FALLADA DE LA CORT

Tot i les interpretacions esbiaixades que s'han volgut donar a aquesta sentència la veritat és que la Cort adverteix des d'un principi que resol sobre les mesures cautelars, és a dir sobre si les mesures de protecció sol·licitades per Sud-àfrica són raonables i necessàries.

Una de les consideracions importants que realitza la Cort és que **«el genocidi és la negació del dret a existir**

d'un determinat grup d'éssers humans individuals, aquesta negació del dret a existir suposa una pèrdua irreparable per a tota la humanitat en qüestió de les aportacions culturals i de tota mena que representen aquests grups humans.» Per tot això, considera que **«assegurar la prevenció, supressió i sanció del delictes de genocidi suposa un interès comú per a tots els Estats que implica una obligació *erga omnes*, per la qual cosa tots els Estats parts tenen el deure i la responsabilitat de denunciar».**

La Cort reconeix que **«els palestins són un grup identitari nacional, ètnic, racial i religiós»** d'acord amb l'article II de la Convenció que exigeix l'existència d'un grup amb característiques identitàries definides. A més, exigeix que l'amenaça pesi sobre una part significativament important d'aquest grup.

La Cort examina també detalladament totes les comunicacions realitzades per les Nacions Unides i els seus Organismes i Relators sobre la situació a Gaza.

Un cop examinats aquests fets bàsics, la Cort conclou el següent:

- Que la població a Gaza és extremadament vulnerable, que ha patit innumbrables morts, així com la destrucció d'infraestructures i desplaçaments en massa. Que per això es considera que és necessari i urgent establir mesures per prevenir perjudicis irreparables.

- Que les dues parts Hamàs i Israel han de sotmetre's a les lleis internacionals humanitàries pel que exigeix el retorn dels ostatges.

- Que Israel ha de prendre totes les mesures necessàries, d'acord amb les seves obligacions amb la Convenció i, en particular, l'article II, per evitar els actes descrits en aquest article respecte de la població de Gaza.

- Que Israel ha de prevenir i castigar qualsevol declaració o acte públic adreçat a incentivar la comissió de genocidi.

- Que Israel ha de prendre mesures urgents per restablir els serveis bàsics i l'assistència humanitària.

Així mateix, Israel haurà d'informar la Cort sobre les mesures adoptades en compliment del que assenyalava la Cort.

Com veiem la Cort reconeix fets objectius assenyalats per Sud-àfrica, però sobretot i molt especialment referits pels mateixos organismes i relators de les Nacions Unides, per la qual cosa admet la necessitat de disposar de mesures urgents per prevenir l'existència

d'un genocidi. Tot i això, no disposa la mesura principal reclamada per Sud-àfrica que era ordenar un alto el foc.

En la meua modesta opinió, i ja que no entrava al fons de la qüestió i no ha determinat que s'estigui cometent genocidi, tema en què serà molt interessant veure com dirimeix la qüestió subjectiva, és a dir la intenció de perpetrar-ho, i per això serà interessant veure com dirimeix la demanda de Rússia contra Ucraïna en aquest mateix tema, la Sentència hauria hagut de referir-se sempre a «perjudicis irreparables» sense esmentar el genocidi excepte a l'apartat en què disposa que Israel ha de prevenir i castigar qualsevol declaració pública que comporti incitació a cometre'l.

D'altra banda, en no ordenar un alto el foc reconeix, a parer meu, l'al·legació d'Israel sobre el seu dret a defensar-se de Hamàs que en cap moment ha cessat en els seus atacs a Israel ni tampoc ha negociat la devolució dels ostatges.

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

FEBRER 2024

Publicat per

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

Amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades pels seus col·laboradors
